

1443/94

התמוטטות מלונים בערבה - גישה גנטית להדברת המחלה

רוני כהן, יוסי בורגר, חיים נרסון - מינהל המחקר החקלאי - נווה יער

יונתן אלקינד - הפקולטה לחקלאות

רבקה אופנבך - מו"פ ערבה תיכונה

מחלת התמוטטות הדלועיים (Sudden wilt), מוכרת בערבה מזה זמן רב. חיטוי קרקע במתיל ברומיד או שילוב מינונים מופחתים של הגאז עם חיטוי סולרי, מקובלים באזור כטיפולים הניתנים לפני השתילה בכדי למנוע את המחלה או להפחית מנזקה. בניסויים שנערכו בארבעת עונות הגידול האחרונות, נמצאו מספר טיפוסים מלונים שלהם עמידות למחלה. אופן הורשת העמידות נחקר לקראת אפשרות של טיפוח מלונים איכותיים.

ארבעה ניסויי שדה שנערכו באביב 1994 בשני אתרים בערבה, בתחנת הניסיונות בעין תמר ובעין יהב. שני אתרי הניסוי לא טופלו במתיל ברומיד לפחות שלוש עונות לפני העונה הנוכחית. בכל אתר נערכו שני ניסויים, בשתי אוכלוסיות צמחים שונות. בניסוי אחד נבדקו התגובות למחלה בהכלאות של Black Skin (עמיד) עם P202 (רגיש) בהשוואה לדור בהכלאה הראשון והשני להכלאות חוזרות (F1, F2, BC). בניסוי השני נבדקו P6a (עמיד) D17-I (רגיש) בהשוואה לדור ההכלאה הראשון והשני. כל הטיפוסים שנבדקו שייכים לקבוצת המלופונים (מלונים להחמצה) ונלקחו משלבים שונים של הטיפוח.

הערכת המחלה התבצעה 3 פעמים בין חנטת הפירות והבשלתם. בכל הניסויים, רמות מחלה נמוכות וגבוהות נצפו בהורים העמידים והרגישים בהתאמה. לא נצפתה דומיננטיות ורמת המחלה בדור F1, הייתה ברמה שבין ההורה העמיד להורה הרגיש.

הזמינות של מקור עמידות למחלת התמוטטות המלונים והכרת הורשת העמידות, מאפשרים עריכת תוכנית טיפוח ליצירת טיפוסים מלונים איכותיים שיכילו רמה גבוהה של סבילות למחלה.